

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1544/2015
29.10.2015. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Миломира Николића, председника већа, Марине Говедарица и Слађане Накић Момировић, чланова већа, у парници тужилаца М.С. и А.С., обоје из Ч., чији је заједнички пуномоћник Љ.М., адвокат из Ч., против тужене Републике Србије – Министарства правде, коју заступа Републичко јавно правобранилаштво - Одељење у Краљеву, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца А.С., изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1350/14 од 15.04.2015. године, у седници већа одржаној 29.10.2015. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужиоца А.С. из Ч. и **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1350/14 од 15.04.2015. године у ставу II тачкама 2. и 3. изреке, тако што се обавезује тужена Република Србија – Министарство правде да тужиоцу А.С. из Ч. на име накнаде штете због лишења слободе његовог оца сада пок. В.С., бив. из Ч., поред досуђеног износа исплати и износ од 600.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 13.01.2014. године до исплате, у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде, као и трошкове парничног поступка у износу 84.750,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

У преосталом делу ревизија тужиоца А.С. из Ч., изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1350/14 од 15.04.2015. године, **ОДБИЈА СЕ** као неоснована.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Чачку II 13/2013 од 13.01.2014. године, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због лишења слободе његовог оца сада пок. В.С. бив. из Ч. исплати износ од 2.000.000,00 динара са законском затезном каматом од 13.01.2014. године до исплате (став први изреке); одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу у којем је тражио да му тужена на име накнаде нематеријалне штете због лишења слободе његовог оца сада пок. В.С. бив. из Ч., повреде части и угледа и претрпљених душевних болова због смрти

блиског лица – оца, поред износа досуђеног ставом првим изреке наведене пресуде, плати износ од још 39.846.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 13.01.2014. године, као дана пресуђења, до исплате, као неоснован (став други); одбијен је тужбени захтев тужиле којим је тражила да јој тужена на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због неоснованог лишења слободе њеног супруга сада пок. В.С. бив. из Ч., повреде части и угледа, претрпљених душевних болова због смрти блиског лица – супруга, исплати износ од 38.923.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 13.01.2014. године, као дана пресуђења, до исплате, као неоснован (став трећи изреке) и обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 17.565,00 динара, са законском затезном каматом почев од извршности пресуде до исплате (став четврти изреке).

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1350/14 од 15.04.2015. године, ставом I изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужилаца и потврђена пресуда Вишег суда у Чачку П 13/2013 од 13.01.2014. године у ставовима другом и трећем изреке. Ставом II изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставовима првом и четвртном изреке тако да гласи: 1. делимично се усваја тужбени захтев тужиоца и обавезује тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због лишења слободе његовог оца сада пок. В.С. из Ч., исплати износ од 400.000,00 динара, са законском затезном каматом од 13.01.2014. године до исплате; 2. одбија се тужбени захтев тужиоца у делу у коме је тражио да му тужена на име накнаде нематеријалне штете због лишења слободе његовог оца сада пок. В.С. бив. из Ч. исплати још 1.600.000,00 динара као неоснован и 3. обавезује се тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 3.682,50 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Према стању из списка тужба у овој парници поднета је 17.06.2013. године, а другостепена одлука донета је 15.04.2015. године из чега произилази да се поступак спроводи по одредбама важећег Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС и 55/14) и да се дозвољеност ревизије поднете на основу члана 403. Закона о парничном поступку у овом спору оцењује према износу од 40.000 евра, а сходно ставу 3. наведеног члана ЗПП који прописује да је ревизија дозвољена у имовинско правним споровима ако вредност предмета спора побијаног дела прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе, а који износ је у конкретном случају, испод ревизијом побијаног дела потраживања од 41.446.000,00 динара, који представља противвредност износа од 364.092,85 евра.

Врховни касациони суд је испитао правилност побијане одлуке на основу члана 408. ЗПП и нашао да је ревизија делимично основана.

У проведеном поступку нема битне повреде одредаба парничног поступка предвиђене чланом 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужиља је супруга а тужилац син сада пок. В.С., бив. из Ч. (рођен .... године преминуо .... године), који је пресудом Окружног суда у Чачку К 4/80 од 15.03.1980. године био осуђен због извршења два кривична дела, и то кривичног дела удруживања ради непријатељске делатности из члана 136. став 2. у вези става 1. у вези члана 114. КЗ СФРЈ (на казну затвора у трајању од осам година и шест месеци) и због кривичног дела тешка крађа из члана 250. став 1. тачка 1. КЗ СФРЈ (на казну затвора у трајању од једне године), па му је била изречена јединствена казна затвора у трајању од девет година. В.С. је био лишен слободе 05.10.1979. године и првих шест месеци је провео у истражном затвору у Чачку а након тога је казну издржавао у КПД Пожаревац до 15.05.1987. године када је условно пуштен на слободу тако да је био лишен слободе укупно седам година, седам месеци и 10 дана. Након лишења слободе супруга, односно оца, тужиоци су наставили да живе у породичној кући свог свекра, односно деде (оца В.С.) у заједничком породичном домаћинству са њим, живећи од његове пензије и зараде коју је тужиља остваривала. Правноснажним решењем Окружног суда у Чачку Рех. 1/06 од 23.01.2008. године делимично је усвојен захтев сада пок. В.С. за рехабилитацију и утврђено да је ништава правноснажна пресуда Окружног суда у Чачку К 4/80 од 15.03.1980. године у делу којим је он осуђен из идеолошко – политичких разлога због кривичног дела из члана 136. став 2. у вези става 1. у вези члана 114. КЗ СФРЈ на казну затвора у трајању од осам година и шест месеци и поништене су правне последице те осуде. Утврђено је и да је В-С. од .... године боловао од канцера у вези које болести је исте године над њим предузет оперативни захват а потом вршена терапија зрачења, да је лечење завршено 20.07.1979. године, да је В.С. преминуо 24 године након изласка из КПД П. те да његова болест која је била разлог смрти није у узрочно-последичној вези са боравком у затвору и односом ондашњег режима према њему, односно да између смрти В.С. и његовог боравка на издржавању казне затвора не постоји узрочно-последична веза.

На овако утврђено чињенично стање нижестепени судови су правилно применили материјално право – одредбе члана 7. тачка 5. и 26. став 3. Закона о рехабилитацији („Службени гласник РС“ бр. 92/11), када су нашли да тужилац има право да поднесе захтев за обештећење јер је дете лица из члана 1. став 1. овог Закона и јер је за време трајања повреде права и слободе родитеља растао без родитељског старања оца, те да има право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због лишења слободе родитеља у складу са законом којим се уређују облигациони односи.

Нижестепени судови су делимично усвојили тужбени захтев тужиоца за накнаду нематеријалне штете (првостепени суд је тужиоцу по том основу досудио 2.000.000,00 динара, а другостепени суд који је преиначио одлуку првостепеног суда износ од 400.000,00 динара).

По оцени Врховног касационог суда одлука другостепеног суда у одбијајућем делу захтева тужиоца за накнаду нематеријалне штете је делимично

заснована на погрешној примени материјалног права и то одредбе члана 200. Закона о облигационим односима. Из овог разлога, Врховни касациони суд је преиначио пресуду Апелационог суда у Крагујевцу у ставу II тачка 2. изреке.

Тужилац, као лице коме је било ускраћено родитељско старање у периоду дужем од седам година, а почев од пете године живота (тужилац је рођен .... године а његов сада пок. отац је био лишен слободе 05.10.1979. године), према одредбама члана 7. тачка 5. и 26. став 3. Закона о рехабилитацији има право на накнаду нематеријалне штете за душевне болове због лишења слободе сада покојног оца.

Оцењујући околности конкретног случаја: да је тужилац почев од своје пете године живота па наредних нешто више од 7,5 година био лишен очевог присуства, његовог старања, издржавања, пажње и љубави и да је током одрастања и школовања код тужиоца постојала свест о негативном односу околине према њему због боравка његовог оца у затвору, те да су се последице очеве осуде свестрано одразиле на личност и живот тужиоца, Врховни касациони суд налази да досуђени износ накнаде нематеријалне штете од 400.000,00 динара није адекватан значају повређеног добра тужиоца и циљу коме накнада служи. Зато је пресуда другостепеног суда делимично преиначена, па је на основу члана 200. Закона о облигационим односима тужена обавезана да тужиоцу поред досуђеног износа од 400.000,00 динара исплати и износ од 600.000,00 динара. Износ од укупно 1.000.000,00 динара представља правичну новчану накнаду којом ће се постићи сатисфакција тужиоца за претрпљене душевне патње. Тужиоцу је досуђена на основу члана 277. Закона о облигационим односима и камата и то од доношења првостепене одлуке до исплате.

Тражени износ накнаде нематеријалне штете преко досуђеног па за још 40.864.000,00 динара је превисоко постављен. Одредба члана 200. став 2. Закона о облигационим односима обавезује суд да приликом одлучивања о захтеву за накнаду материјалне штете, као и о висини њене накнаде, води рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом. Имајући у виду наведене критеријуме за одређивање висине правичне новчане накнаде Врховни касациони суд је ревизију тужиоца у преосталом делу одбио као неосновану. Ниједним ревизијским наводом не доводи се у сумњу правилност оцене да износ од 1.000.000,00 динара представља правичну новчану накнаду која је сразмерна јачини и трајању душевних болова које је тужилац претрпео. Приликом одмеравања накнаде узети су у обзир значај повређеног добра и циљ коме правична новчана накнада служи, а то је ублажавање последица претрпљених болова. Досуђивање већег износа не би било у складу са сврхом која се остварује правичном новчаном накнадом.

Врховни касациони суд налази да се не могу прихватити наводи ревизије да је важећа судска пракса да се лицима због неосноване осуде, ако нису раније осуђивана, за један дан неоснованог лишења слободе досуђује накнада од 6.000,00 – 10.000,00 динара, те да је тај износ требало досудити и тужиоцу за сваки дан периода док је његов отац био лишен слободе, што даље значи да је тужиоцу на име претрпљене нематеријалне штете требало досудити најмање

износ од 14.442.000,00 динара. Изложено схватање нема упоришта у Закону о рехабилитацији, Закону о облигационим односима нити било ком другом важећем пропису. На друкчију оцену правилности примене материјалног права од стране нижестепених судова нису од утицаја међународни правни акти на које се ревизија позива (Резолуција број 1096 Парламентарне скупштине Савета Европе од 27.06.1996. године о мерама за неутрализацију негативних последица бивших тоталитарних комунистичких режима; одредба члана 14. Конвенције Уједињених Нација...).

Цењени су и сви други наводи ревизије, али како нису од значаја за могућност доношења друкчије одлуке у овој правној ствари, то сходно члану 396. став 1. у вези члана 419. ЗПП нису посебно образлагани.

Због делимичног преиначења другостепене пресуде и повећања износа који је тужиоцу досуђен на име накнаде нематеријалне штете, Врховни касациони суд је на основу члана 165. став 2. и члана 153. и 154. Закона о парничном поступку преиначио одлуку о трошковима поступка, па је тужиоцу на име састава тужбе од стране пуномоћника адвоката досуђен износ од 11.250,00 динара, а на име заступања од стране пуномоћника адвоката на четири рочишта за главну расправу износ од укупно 51.000,00 динара, што је све одмерено према Тарифи о наградама и накнади трошкова за рад адвоката („Службени гласник РС“ бр. 121/12) У складу са истом Тарифом тужиоцу је имајући у виду делимичан успех ревизије досуђен и износ од 22.500,00 динара на име трошкова за састав ревизије од стране пуномоћника адвоката. Као вредност предмета спора приликом обрачуна трошкова поступка узет је износ са којим је тужилац успео у парници.

На основу изложеног Врховни касациони суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу првом изреке, а на основу члана 414. истог Закона као у ставу другом изреке.

**Председник већа-судија,
Миломир Николић,с.р.**